

Tájékoztató

a Vörösmarty Mihály Könyvtár által a
Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben
végzett tevékenységről és

Csabdi Könyvtári, Információs és
Közösségi Hely
2023. évi szakmai működéséről

2023

VÖRÖSMARTY
MIHÁLY
KÖNYVTÁR

KÖNYVTARELLÁTÁSI
SZOLGÁLTATÓ
RENDSZER

Tartalomjegyzék

1.	Helyzetkép a Fejér vármegyei kistérségi ellátásról.....	3
1.1.	A KSZR működési alapelveinek való megfelelés, a kistérségi könyvtári ellátás megszervezése.....	3
1.2.	Fejér vármegye KSZR településeinek könyvtárellátási helyzete számokban	3
1.3.	Könyvtárhasználat a szolgáltatóhelyeken.....	5
1.4.	Humán erőforrás	8
1.5.	Szakmai képzés, továbbképzés.....	10
2.	Csabdi Könyvtári, Információs és Közösségi Hely szakmai működésének bemutatása ..	10
2.1.	Főbb statisztikai adatok	10
2.2.	Állománymenedzsment	10
2.3.	Dokumentum- és információszolgáltatás	11
2.4.	Közösségi szolgáltatások.....	11
2.5.	Eszközbeszerzés	11
2.6.	Kommunikáció	11
2.7.	Szakmai képzés, továbbképzés.....	12
3.	Fejlesztendő területek	12
4.	Melléklet	13
	Bibliográfia a 2023-ban Csabdiról megjelent cikkek adataival	13

1. Helyzetkép a Fejér vármegyei kistelepülési ellátásról

1.1. A KSZR működési alapelveinek való megfelelés, a kistelepülési könyvtári ellátás megszervezése

A 82 kistelepülés és az egyéb típusú könyvtárak módszertani ellátása más jellegű feladatot, segítségnyújtást kíván. A statisztikai, beszámoló és munkaterv elkészítésének időszaka összehangolt, időigényes feladat minden évben. A képzések szervezése, egyeztetések, a rendezvények támogatása 2023-ban is sok feladatot adott. A KönyvtárMozi szolgáltatás népszerű a kistelepülési kollégák körében, ahol a feltételek adottak – minden segítséget, információt megadtunk a szolgáltatás indításához. Előkelő, harmadik helyen végeztünk a megyék között a résztvevők számát tekintve. A KSZR-ellátás az előző évhez hasonlóan történt, a normatív támogatás felhasználásra került.

A Gyűjteményszervezési és megyei szolgáltatási osztály két csoportjában: a Könyvtárellátási és módszertani csoportban, illetve az Állományalakítási és feldolgozó csoportban is történt személyi változás az év folyamán; a kollégák feladatai ezért megváltoztak, vagy bővültek.

A szerződött településeken is nagy fluktuáció volt jellemző. Vannak települések, ahol átmenetileg, vagy egyáltalán nem sikerült kollégát alkalmazni; így a szolgáltatás szünetelt, vagy a szolgáltatási idő csökkent. Negatív tény, hogy 2023-ban 5 település szünetelt a humán erőforrás hiánya, vagy épület felújítás miatt.

A kollégák részéről rugalmasságot, toleranciát igényeltek a változások. 2023 év elején még mindig az energiaválság okozta problémákkal kellett szembenézni. A bizonytalanság minden könyvtár vonatkozásában nehezítő körülmény volt. Az eredményeket elemeztük, próbáltunk hasznos tanácsokat adni, az információkat továbbítani. Több településsel még aktívabbá vált a kapcsolattartás.

Minden évben KSZR-díjjal jutalmazzuk a tárgyévben legkimagaslóbb munkát végző kollégát: 2023-ban *Nádasdladány, Könyvtári Információs és Közösségi Hely* dolgozója nyerte el. A novemberi továbbképzésünk során be is mutatta az elismerést érdemlő munkáját, ösztönözve a kollégákat.

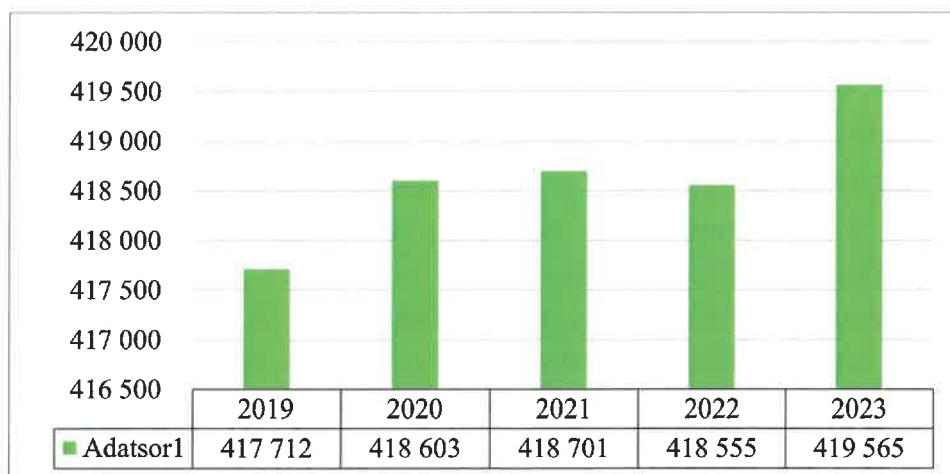
Fejér vármegye Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszere az 1997. évi CXL. törvény 64. § alapján, valamint a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló 39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet előírásai alapján működik. Folyamatos együttműködést, rendszeres szolgáltatásszervezést, helyszíni látogatásokat, tanácsadást, értékelést, valamint gyakorlati segítségnyújtást végez.

Fejér vármegyében 108 település található, ebből tizenöt városi rangú, közülük kettő (Székesfehérvár, Dunaújváros) megyei jogú. A szerződött települések száma nem változott az előző évhez képest, továbbra is 82 településsel van megállapodásunk, ez a vármegye településeinek 76 %-a.

1.2. Fejér vármegye KSZR településeinek könyvtárellátási helyzete számokban

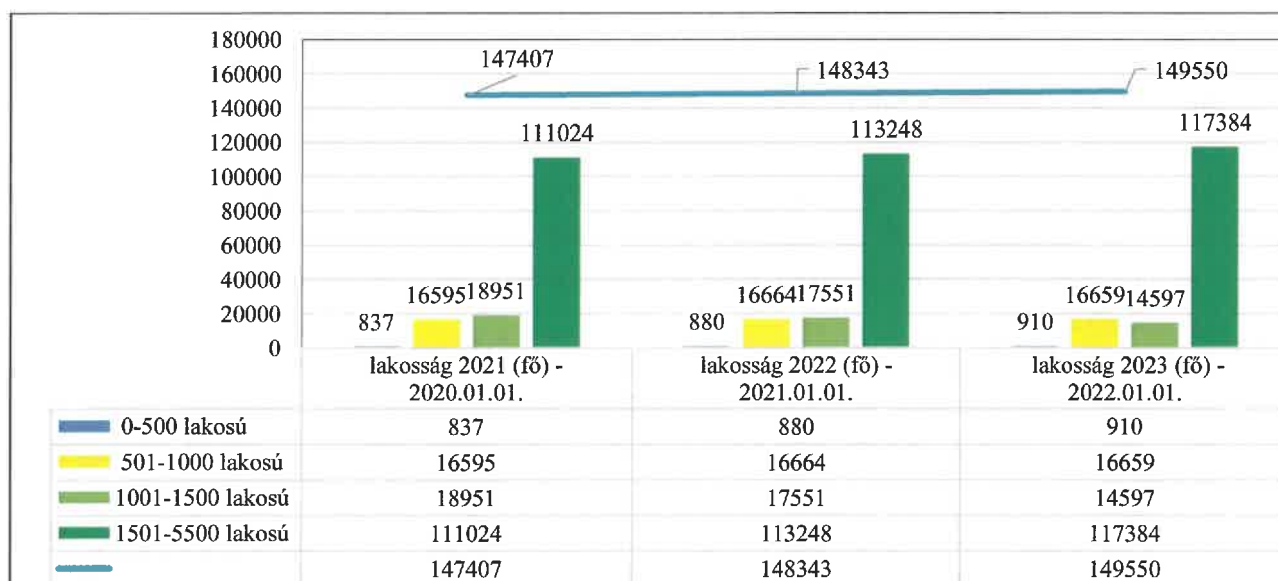
Fejér vármegye lakosságának alakulása az alábbiakban néz ki a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján.¹

¹ Központi Statisztikai Hivatal. Helynévnyvtár. A lakónépesség nem, vármegye és régió szerint, január 1. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0034.html (Letöltve: 2024. 03. 25.)

1. ábra Fejér vármegye lakónépessége

A lakónépesség három év összehasonlításában növekvő tendenciát mutat. Nemzetiségi könyvtárat fenntartó nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodásunk Beloianisz görög nemzetiségi településsel van továbbra is, nem várható több.

2. ábra Fejér vármegyei KSHR-települések lakosságának alakulása

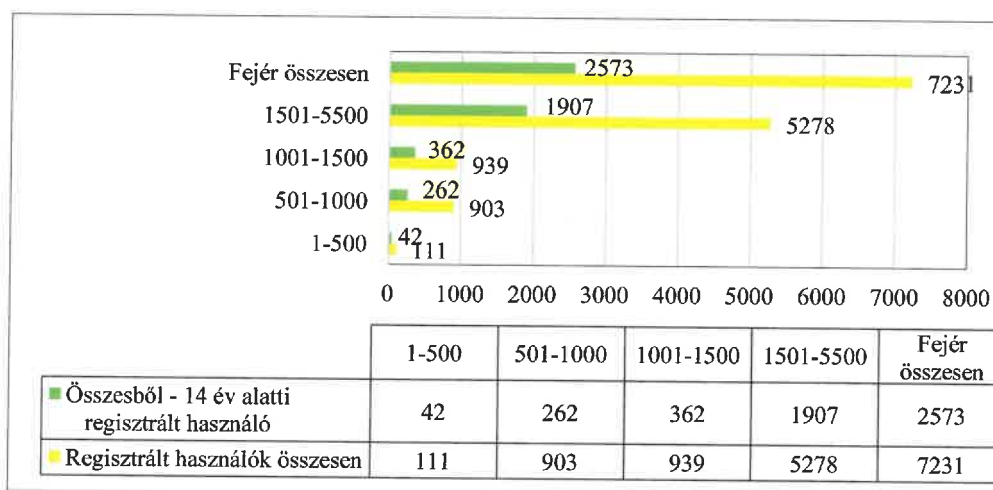
2023-ban a a könyvtárellátási szolgáltatóhelyek lakosság szám alapú felosztásában a könyvtárak száma és az össz lakosság szám, valamint a kötött együttműködések száma az alábbiak szerint alakult:

2023		Könyvtárak száma (db)	Lakosság szám összesen (fő)
Könyvtárellátási szolgáltató helyek	Megyei hatókörű városi könyvtár KSHR szolgáltató helyeinek száma összesen 0–500 lakosú településen	3	910
	Megyei hatókörű városi könyvtár KSHR szolgáltató helyeinek száma összesen 501–1000 lakosú településen	21	16 659

	Megyei hatókörű városi könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1001–1500 lakosú településen	14	14 597
	Megyei hatókörű városi könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1501–5500 lakosú településen	44	117 384
Összesen		82	149 550
Nemzetiségi könyvtárat fenntartó nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodás alapján		1	1 126
A települési közkönyvtári és iskolai könyvtári feladatokat együttesen ellátó szolgáltató helyek száma		3	4 321
	Ebből: megkötött megállapodások száma	1	1 126

1.3. Könyvtárhasználat a szolgáltatóhelyeken

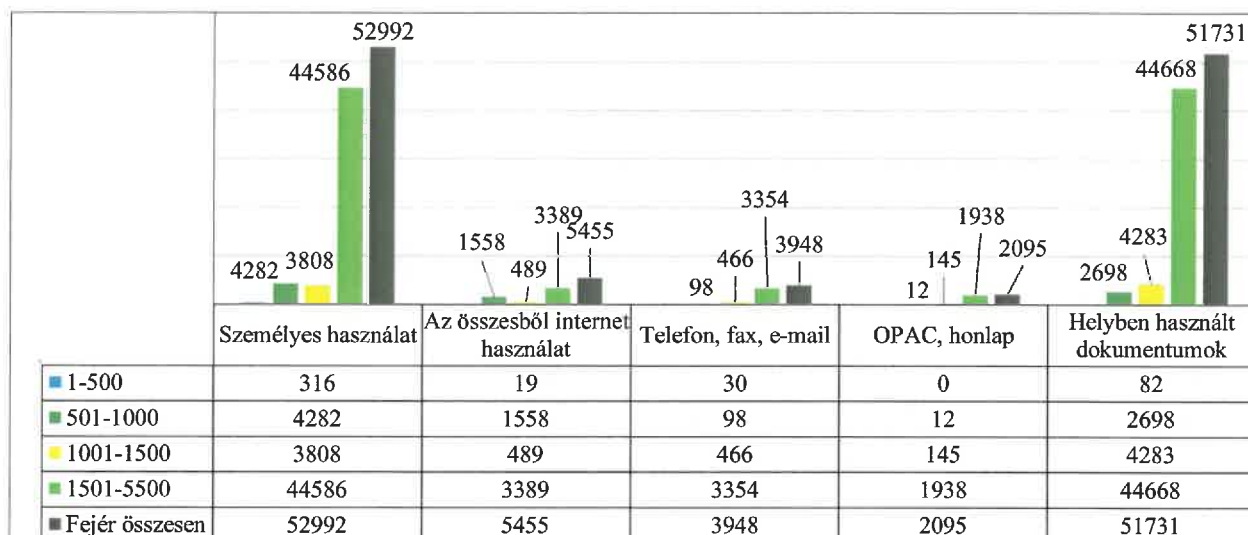
A települések egyéni módon tudták kezelni az energiaválságot, így az előző évek adataival való összevetés nem mindig releváns. Vannak, akik könnyebben, gyorsabban találtak vissza önmagukhoz, viszont vannak, akik még egyáltalán nem. Jellemzően az 1501–5500 kategóriába eső településeken alacsony a 14 év alatti regisztrált használók száma. A vármegye összes regisztrált használó 36 %-a 14 év alatti.

3. ábra Az összes és a 14 év alatti regisztrált használók számának alakulása 2023-ban Fejér vármegyében

Lakosság-kategóriák összehasonlításában a 14 év alatti regisztrált használók aránya az összeshez képest a következőképpen alakult: 1–500 fő: 38 %; 501–1000 fő: 29%; 1001–1500 fő: 39 %; 1501–5500 fő: 36%.

Lakónépesség-kategóriák szerint: a személyes használat, és a helyben használt dokumentumok száma az 1501–5500 lakosú települések esetében kimagasló: 84% az összes személyes használat és 86% a helyben használt dokumentumok száma.

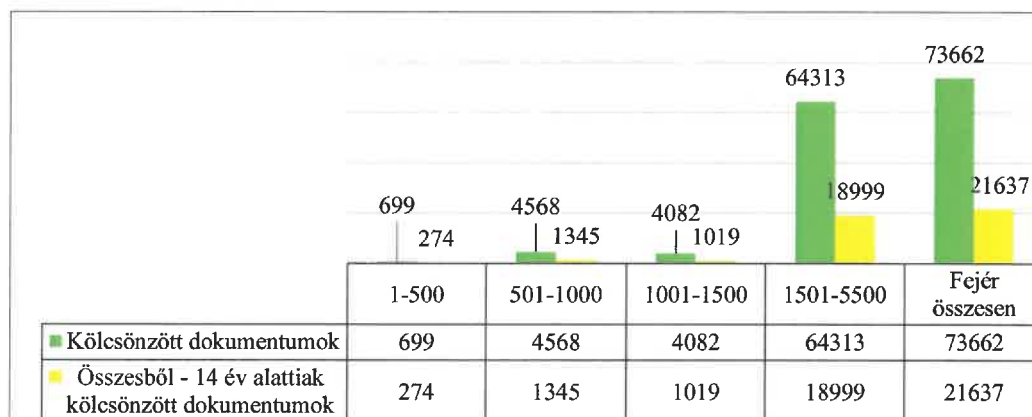

4. ábra Könyvtárhasználati adatok alakulása 2023-ban Fejér vármegyében

A megnövekvő személyes használatok azt mutatják, hogy a településeken újra bizalommal mennek közösségekbe, térnek vissza az olvasói terekbe.

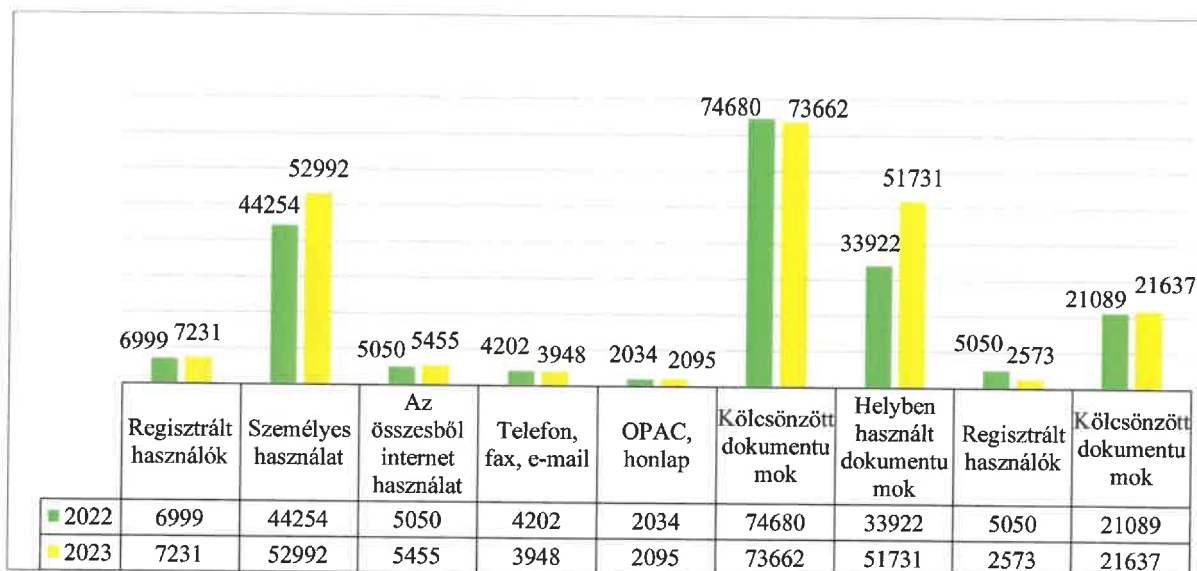
A legalacsonyabb adatok az OPAC, honlap-használat tekintetében láthatók, itt beavatkozásra lesz szükség – képzés, továbbképzés keretében.

A kölcsönzött dokumentumok száma 2023-ban továbbra is hasonló arányokat mutat, mint előző évben, így még itt mindig van tennivalónk.

5. ábra A kölcsönzött dokumentumok száma 2023-ban Fejér vármegyében

A 2022 –2023-as évek könyvtárhasználat adatait elemezve azt látjuk, hogy felülvizsgálatot igényel a 14 év alatti regisztrált használók számának csökkenése (közel felére esett vissza). Ennek ellenére több dokumentumot kölcsönöztek, mint 2022-ben. Az összes regisztrált könyvtárhasználó száma ugyanakkor emelkedett, vagyis a felnőtt regisztrált olvasók száma emelkedett nagyobb mértékben.

6. ábra 2022 és 2023 összehasonlító használati adatai Fejér vármegyében

A lakónépesség viszonylatában az alábbi ábra kiválóan összegzi az olvasói aktivitásokat, kiemelten kezelve a 14 éven aluli használókat.

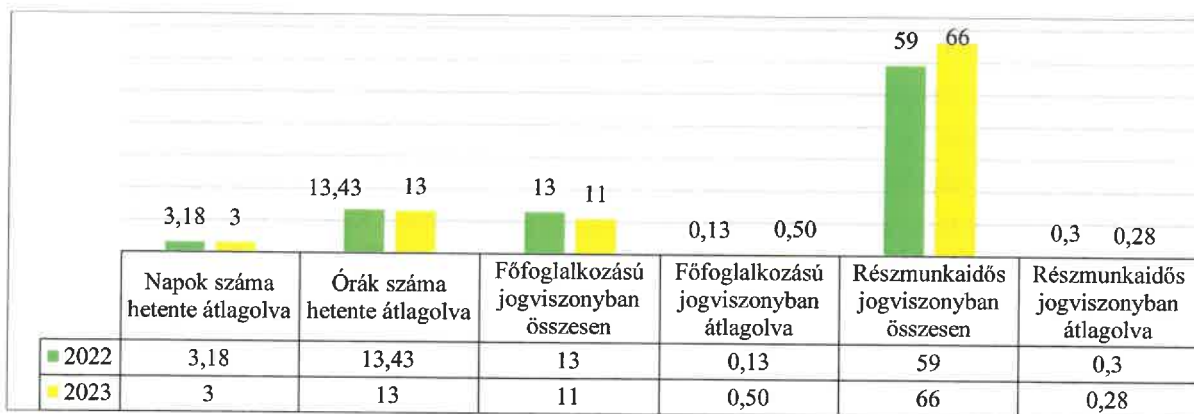
Település	Lakónépesség	Olvasók száma összesen							Ebből 14 éven aluliak száma	
		Regisztrált használók	Személyes használat	Az összesből internet használat	Telefon, fax, e-mail	OPAC, honlap	Kölcsönzött dokumentumok	Helyben használt dokumentumok	Regisztrált használók	Kölcsönzött dokumentumok
Összesen (82)	149 550	7 231	52 992	5 455	3 948	2 095	73 662	51 731	2 573	21 637
1–500 lakosú településen (3)	910	111	316	19	30	0	699	82	42	274
501–1000 lakosú településen (21)	16 659	903	4 282	1 558	98	12	4 568	2 698	262	1 345
1001-1500 lakosú településen (14)	14 597	939	3 808	489	466	145	4 082	4 283	362	1 019
1501–5500 lakosú településen (44)	117 384	5 278	44 586	3 389	3 354	1 938	64 313	44 668	1 907	18 999
Összevetve a 2022.évi adatokkal	+0,81%	+3%	+19,74%	+8,01%	-6,05%	+2,99%	-1,37%	+52,49%	-49,05	+2,59%

1.4. Humán erőforrás

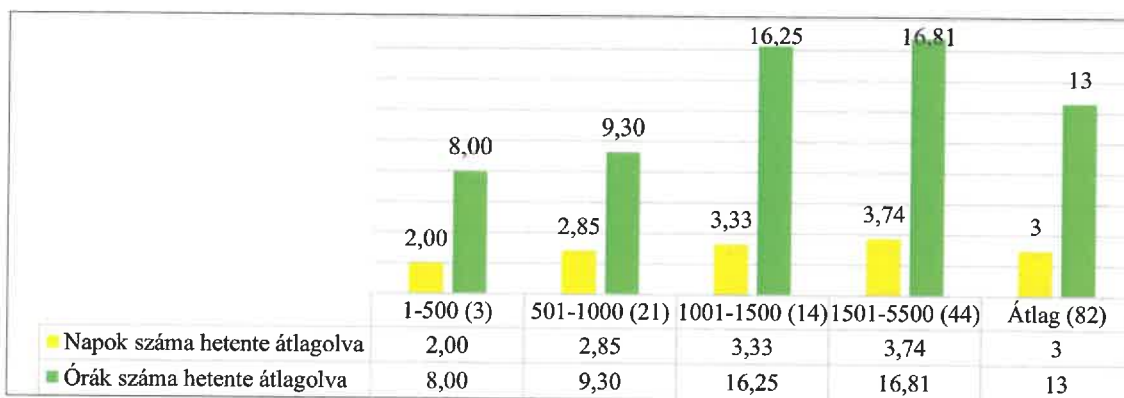
Személyi feltételek a kistételepeken														
Település	Lakónépesség	Nyitvatartási		A szolgáltatóhelyeken dolgozó kollégák										
		Napok száma hetente átlagolva	Órák száma hetente átlagolva	Főfoglalkozású közalkalmazotti	Főfoglalkozású közalkalmazotti	Részmunkaidős közalkalmazotti	Részmunkaidős közalkalmazotti	Megbízási díjas összesen	Megbízási díjas átlagolva	Közélcélú, közhasznú foglalkoztatott összesen	Közélcélú, közhasznú foglalkoztatott átlagolva	Önkéntes összesen	Önkéntes átlagolva	Képesítése megfelel a jogszabályi előírásoknak (%)
Összesen (82)	149 550	3	13	11	0,50	66	0,28	0	0	0	0	1,00	0,04	88%
1–500 lakosú településen (3)	910	2,85	9,30	0	0	3	0,22	0	0	0	0	0	0	100%
501–1000 lakosú településen (21)	16 659	3,33	16,25	0	0	20	0,23	0	0	0	0	0	0	95%
1001–1500 lakosú településen (14)	14 597	3,74	16,81	1	0,08	10	0,35	0	0	0	0	1	0,14	92%
1501–5500 lakosú településen (44)	117 384	2,98	12,59	10	0,22	33	0,33	0	0	0	0	0	0	64%

A jogszabálynak megfelelően a nyitvatartás és a személyi feltételek kialakítása az önkormányzatok hatáskörébe tartozik. Az önkormányzat anyagi, gazdasági és társadalmi lehetőségei nagyban befolyásolják a szolgáltató hely munkatársának személyét. A vármegyei könyvtár és munkatársai igyekeznek a lehető leghamarabb betanítani a kollégákat, munkájukat segíteni a lehetőségeikhez képest, azonban a személyek kiválasztására nincs semmilyen ráhatásunk. Sok esetben nem is értesülünk a személycseréről.

2023-ban csökkent a nyitvatartási napok és az órák száma, igaz minimálisan. A részmunkaidős jogviszonyban dolgozó kollégák száma emelkedett, de átlagban kevesebb óraszámban dolgoznak. Sokan máshol is dolgoznak, így a nyitvatartás nem éppen a lakosok igénye szerint alakult. Lakónépesség szerint 2023: az 1001–1500 fős települések esetében van nagyobb óraszám növekedés.

7. ábra Nyitvatartási napok és munkaidő 2022–2023.

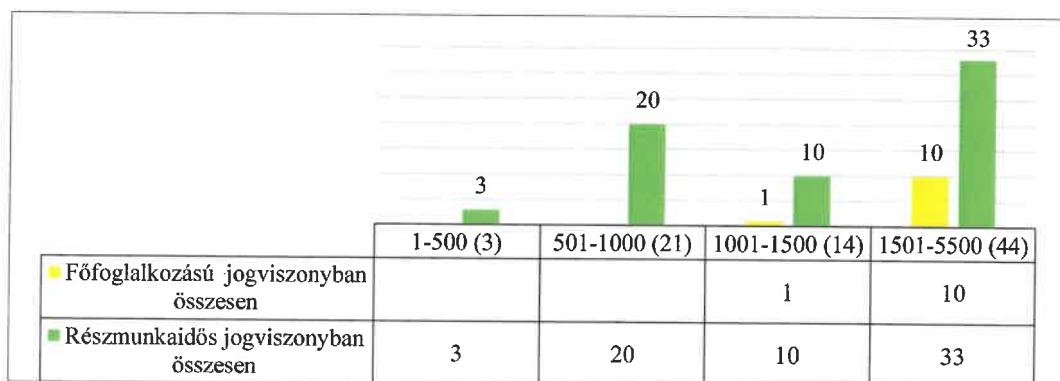

8. ábra Nyitvatartás 2023

Nyitvatartási átlag 2023-ban: heti 3 nap/13 óra. 2023-ban főfoglalkozású kolléga egy kivételével a legmagasabb lakosság kategória településein dolgozik, de az elvárt szakmai képzettségnek csak 64 %-a felel meg. Ahogy szigorodik az elvárt képzettség, csökken a megfelelés. Az alacsony óraszámú foglalkoztatottaknak nem érdeke a képzés, – mert nem jellemző, hogy biztatást kapnak állandó foglalkoztatásra magasabb óraszámúban.

A nyitvatartási órák számának csökkenésével – nő a részmunkaidős foglalkoztatottak száma, nem biztosít biztos megélhetést, így szakképzett embert is nehezebb találni.

2023-ban a foglalkoztatottak képezése 88%-ban felelt meg a jogszabályi feltételeknek, míg 2022-ben ez 91,46 % volt.

4. ábra Személyi feltételek 2023

1.5. Szakmai képzés, továbbképzés

2023-ban három továbbképzést (március, június, november), egy szakmai kirándulást szerveztünk (Felcsút) a vármegye minden könyvtárosának. A három továbbképzésen 222 fő vett részt, a kiránduláson 18 fő. Az év elején statisztikai (8 település részvételével), és KönyvtárMozi (16 település részvételével) képzést tartottunk a KSZR-es kollégáknak – még az energiaválság adta körülmények között.

Intézményünk is képviseltette magát a Pócsmegyeren tartott, a KSZR 10 éves évfordulója alkalmából szervezett konferencián.

2. Csabdi Könyvtári, Információs és Közösségi Hely szakmai működésének bemutatása

2.1. Főbb statisztikai adatok

	2022	2023
Heti nyitvatartási idő	9	9
Beiratkozott olvasó (fő)	63	29
Beiratkozott olvasó / 14 év alatti (fő)	21	0
Személyes (helybeni) használat (alkalom)	493	120
Közvetlenül (helyben használt dokumentum (db)	50	110
Kölcsönzött dokumentum (db)	588	640
14 év alattiak által kölcsönzött dokumentum (db)	159	250
Könyvtárközi kölcsönzés (db)	46	63
Dokumentumbeszerzés (KSZR letét)	218	191
Folyóiratelőfizetés (KSZR előfizetés)	5	8
Rendezvényszám	5	2
Rendezvényen résztvevők	162	15

A könyvtár alapterülete: 46 m² (az olvasók által látogatott, használt). A szolgáltató hely nyitvatartási ideje nem változott. A hivatalos (képviselő testület által elfogadott) állandó, kiszámítható nyitvatartási idő elvárt annak érdekében, hogy a lakosság érdemben használhassa a könyvtárat. Célszerű a nyitva tartást úgy kialakítani, hogy minden korosztály számára legyen kedvező időszak a könyvtár látogatására.

2.2. Állománymenedzsment

2023-ban a helyben lévő állomány összesen: 4376 db (KSZR-letét és saját állomány), a tárgyévben selejtezés nem történt, 191 dokumentummal bővült az állomány. A KSZR-letétes állomány bővítése, a helyi kolléga igénye alapján történt az évenkénti négy rendelési lehetőség keretében. A tárgyévben saját állományból selejtezés nem történt, és saját forrásból állománygyarapítás sem történt.

A folyóiratok beszerzése, előfizetése tekintetében is a helyi igények érvényesültek.

Az alábbi folyóiratelőfizetések történtek:

- BBC History
- Dörmögő Dömötör
- Kabóca

- Könyv, könyvtár, könyvtáros (év közben megszűnt)
- Kreatív Gyermekek
- National Geographic Magyarország
- Praktika
- Keresztszemes Hímzés
- Rubicon

2.3. Dokumentum- és információszolgáltatás

Azon dokumentumok, amelyek nem érhetők el a szolgáltató helyen, könyvtárközi kölcsönzés keretében megkérhető az ellátó könyvtár, illetve az ország egyéb könyvtáraiból. A könyvtárközi kölcsönzés lehetőségével nem éltek a településen.

2.4. Közösségi szolgáltatások

A 39/2023. évi EMMI rendeletben meghatározott évi 4 kötelező könyvtári rendezvény.
A könyvtár kettő programot tartott 15 résztvevővel, ami az előző évihez képest 60% csökkenést jelent a rendezvények számát, és 90,74% csökkenést a rendezvények résztvevőinek számát tekintve. Egy országos programsorozathoz csatlakozott az Internet Fiesta:kvízzel. A résztvevők nagy része a 18-50 év közöttiek közül került ki (60%), őket követte a 14 év alatti korosztály (33,33%), végül az 50 év felettiak képviselték magukat (6,67%) a programokon. A 14-18 év közötti korcsoport teljességgel hiányzott a rendezvényekről. Az előző évben 32,4 fő volt a programok látogatóinak átlaga, addig ebben az évben ez csupán 7,5 fő. A rendezvények típusát tekintve a kézműves foglalkozás vonzotta a jelentősen több érdeklődőt (93,33% a 6,67%-hoz képest, amit a kvíz képviselt). A 39/2013. EMMI rendelet elvárása évente minimum 4 program megszervezése, ennek 2023-ban nem tett eleget.

Dátum	Program	típus	Résztvevő
2023.03.14	Készüljünk együtt március 15-re! - kézműves foglalkozás	játékos tevékenység	14
2023.03.23-30.	Internet Fiesta: Mesterség és intelligencia - online kvíz	digitális kompetenciafejlesztő	1

2.5. Eszközbeszerzés

2023-ban 1 db könyvespolc került beszerzése a könyvtár számára.

A tárgyévben teljes körű eszközleltárra került sor.

2.6. Kommunikáció

A Könyvtárellátási és módszertani csoport tagjai 2 alkalommal látogattak a településre a KSZR ellátáshoz biztosított gépjárművel, szakmai feladatok ellátása (egyeztetés) és szállítási feladatok (dokumentum, promóciós anyag) végrehajtása céljából.

A személyes látogatások során tapasztaltuk: rendezett, megfelelő a tisztaság.

A bútorzat megfelelő, ugyanegy része régi, elavult, nem a KSZR egységes arculat szerinti. Ütemezetten, néhány új bútor beszerzése már megvalósult korábban. A könyvtár polcai zsúfoltak, a könyvek egy részének fizikai állapotára jellemző az elhasználódás, a penészesedés. Év közben személyi változás történt, ezért szükséges volt az új munkatárs tájékoztatása a könyvtári munkafolyamatokról, ez egy látogatás alkalmával megvalósult. A kollégákkal

továbbra is az egységes KSZR levelezőrendszeren keresztül tartják kollégáink a kapcsolatot, de telefonon, személyesen is bármikor megkereshetők. Az információáramlás az ellátó könyvtár és a szolgáltatást megrendelő önkormányzatok, fenntartók részéről is fontos lenne, hogy a problémákat, kéréseket rövid határidővel orvosolni lehessen. Hasznos lenne, ha a település honlapján a szolgáltató hellyel kapcsolatos információk megjelenének, a lakosok naprakész tájékoztatása céljából.

2.7. Szakmai képzés, továbbképzés

Évente három továbbképzést és egy szakmai kirándulást szervezünk a kollégáknak, ezen felül több kompetencianövelő, a feladatellátást segítő kiscsoportos vagy - igény szerint - egyéni képzést tartunk a kisteleplési kollégáknak. A képzések egyikén sem vett részt a könyvtáros.

3. Fejlesztendő területek

Javasoljuk

- az évi négy kötelező rendezvény megtartását,
- a selejtezést,
- könyvtárhasználati foglalkozás tartását,
- az országos fogyatékosügy programhoz csatlakozva felmérni a helyi lehetőségeket,
- a civil kapcsolatok további ápolását,
- a helyismereti dokumentumok gyűjtését,
- a továbbképzéseken való részvételt.

Vállaljuk

- szakmai tanácsadást könyvtárszakmai kérdésekben,
- segítséget nyújtunk a rendezvények szervezésében,
- jó gyakorlatok átadását,
- továbbképzések, kompetenciafejlesztő foglalkozások tartását a könyvtárosok részére.

A Tájékoztatót a Könyvtárellátási és módszertani csoport munkatársai készítették, jóváhagyta Horváth Adrienn, igazgató.

Székesfehérvár, 2024.11.26.

Horváth Adrienn
igazgató

4. Melléklet

Bibliográfia a 2023-ban Csabdiról megjelent cikkek adataival

1.

Borsányi Bea

Hetven oldtimer a Vértesben / BB. - In: Fejér megyei hírlap : a megye napilapja ISSN 0133-0403. - 68. évf. 98. sz. (2023. ápr. 28.), p. 2. - (Röviden)

A hétvégén esedékes futam Csabdin, Mányon és Nagyegyházán is áthalad.

*Csabdi

2.

Zsohár Melinda

A régimódi nem ment ki a divatból : nem ment ki a divatból / Zsohár Melinda. - In: Fejér megyei hírlap : a megye napilapja ISSN 0133-0403. - 68. évf. 136. sz. (2023. jún. 14.), p. 1., 4. - ill.

A Nemzeti Művelődési Intézet írt ki szakköri foglalkozásokra pályázatokat Tudásunkkal kézenfogva, a közösségekért címmel.

*Csabdi

3.

Zsohár Melinda

Sakk, asztallábakból / Zsohár Melinda. - In: Fejér megyei hírlap : a megye napilapja ISSN 0133-0403. - 68. évf. 176. sz. (2023. júl. 31.), p. 3. - ill.

Huszárovics Antal csabdi polgármester ötlete, az utcai sakk a helyiek és a községbe látogatók körében is népszerű.

*Csabdi

4.

Borsányi Bea

Megújult hálózat és szennyvíztelep / BB. - In: Fejér megyei hírlap : a megye napilapja ISSN 0133-0403. - 68. évf. 254. sz. (2023. okt. 31.), p. 2.

A tíz települést érintő szennyvízberuházásról.

*Csabdi

